

รายละเอียดหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ
(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2569)

ชื่อหลักสูตร

ภาษาไทย	หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ
ภาษาอังกฤษ	Doctor of Philosophy Program in Art History

ชื่อปริญญาและสาขาวิชา

ชื่อเต็มภาษาไทย	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ประวัติศาสตร์ศิลปะ)
ชื่อเต็มภาษาอังกฤษ	Doctor of Philosophy (Art History)
ชื่อย่อภาษาไทย	ปร.ด. (ประวัติศาสตร์ศิลปะ)
ชื่อย่อภาษาอังกฤษ	Ph.D. (Art History)

จำนวนหน่วยกิตที่เรียนตลอดหลักสูตร

แผน 1 เน้นการวิจัยโดยมีการทำวิทยานิพนธ์ที่ก่อให้เกิดความรู้ใหม่
แผน 1.1 (ผู้เข้าศึกษาที่สำเร็จปริญญาโท) ไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต

รูปแบบของหลักสูตร

รูปแบบและประเภทของหลักสูตร

แผน 1.1

หลักสูตร 3 ปี

ภาษาที่ใช้

ภาษาไทย

การรับเข้าศึกษา

รับทั้งนักศึกษาไทยและนักศึกษาต่างชาติที่สามารถใช้ภาษาไทยได้เป็นอย่างดี

ปรัชญาการศึกษา วัตถุประสงค์ ผลลัพธ์การเรียนรู้

ปรัชญาการศึกษาของมหาวิทยาลัย

จัดการศึกษาให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การศึกษาที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ โดยบัณฑิต
เป็นผู้นำ ผสานศาสตร์และศิลป์ สร้างสรรค์คุณค่าสู่สังคม

กรอบแนวคิดการพัฒนาหลักสูตร

สถานการณ์ภายนอกในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตที่ส่งผลต่อการวางแผนพัฒนาหลักสูตร

สถานการณ์ภายนอกในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตที่ส่งผลต่อการวางแผนหลักสูตรนั้น ได้แก่ ความขาดแคลนของนักวิชาการทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะที่จะส่งเสริมหรือพัฒนางานวิชาการที่มีคุณภาพสูง ออกสู่สังคม ท่ามกลางประเด็นทางวัฒนธรรมและการตื่นตัวทางวัฒนธรรมซึ่งมีผลมาจากการตระหนักรู้ของภาคประชาชนเกี่ยวกับความสำคัญของประวัติศาสตร์และศิลปกรรมของชาติ ไม่ว่าจะเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับมรดกโลก ความภาคภูมิใจในชาติโดยมีพื้นฐานมาจากโบราณวัตถุสถาน แนวโน้มการตระหนักรู้ของภาคประชาชนมีแนวโน้มมากขึ้นเรื่อย ๆ

ด้วยเหตุนี้ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะจึงได้รับการออกแบบมาเพื่อผลิตบัณฑิตที่เป็นนักวิชาการหรือนักวิจัยที่มีศักยภาพระดับสูง สามารถดำเนินการวิจัยทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะขั้นสูง และสามารถผลิตความรู้ที่ถูกต้องผ่านการวิเคราะห์ทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะขั้นสูง หลักสูตรนี้ยังออกแบบมาเพื่อพัฒนานักวิชาการด้านประวัติศาสตร์ศิลปะให้เป็นผู้รู้ในการนำเสนอสังคมไทยสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตและตระหนักถึงคุณค่าวัฒนธรรมและภูมิปัญญานั้น หลักสูตรนี้จึงได้รับการออกแบบมาเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม คือ เพื่อพัฒนาบัณฑิตให้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ เป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่มีการคิดวิเคราะห์มากขึ้น

อนึ่ง หลักสูตรดังกล่าวมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทางด้านศิลปกรรม ในขณะที่ปัจจุบันโบราณวัตถุสถานอันเป็นมรดกสำคัญของชาติและของโลก นับวันจะถูกทำลายสูญหายไปเนื่องด้วยคนไม่เห็นคุณค่า หลักสูตรดังกล่าวจึงออกแบบมาเพื่อให้นักศึกษา “เห็นคุณค่า” และช่วยกันอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมดังกล่าวให้คงอยู่สืบไป

การวิเคราะห์ช่องว่างและโอกาสทางการตลาดของหลักสูตร

เนื่องจากหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะเป็นหลักสูตรระดับปริญญาเอกเพียงหลักสูตรเดียวในประเทศไทยที่มีการเรียนการสอนทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะ และเป็นส่วนหนึ่งในคณะโบราณคดีซึ่งมีเพียงคณะเดียวในประเทศไทยเช่นกัน หลักสูตรนี้จึงเป็นหลักสูตรอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร หลักสูตรนี้จึงมีโอกาอย่างยิ่งทางการตลาดในการที่จะเป็นหลักสูตรที่ดึงดูดนักวิชาการหรือนักวิจัยทางด้านศิลปวัฒนธรรมเข้ามาเรียนในระดับบัณฑิตศึกษาของคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ทั้งนี้ สถานการณ์ของการรับนักศึกษาระดับบัณฑิตที่ผ่านมามีแนวโน้มโดยรวมของมหาวิทยาลัยที่จำนวนผู้สนใจเรียนในระดับบัณฑิตศึกษาจะน้อยลง แต่หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะกลับเป็นหลักสูตรที่มีผู้สมัครสนใจเรียนอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นที่ต้องการของนักวิชาการหรืออาจารย์ทางด้านศิลปวัฒนธรรม เพื่อนำเอาความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะประยุกต์ใช้ในอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นครูอาจารย์ ภัณฑารักษ์ มัคคุเทศก์ Content Creator หรือนักวิชาการวัฒนธรรม หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะจึงมีโอกาทางการตลาดอย่างมากท่ามกลางสถานการณ์ทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป

การวิเคราะห์ความต้องการและความคาดหวังของนักศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ ของ หลักสูตร ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2569) ได้ดำเนินการสำรวจข้อมูล ในช่วง เดือนมกราคม – เมษายน พ.ศ. 2567 โดยใช้วิธีการดังต่อไปนี้:

1. การสำรวจเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผ่านแบบสอบถามออนไลน์ ที่เก็บข้อมูลจาก กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักศึกษาปัจจุบัน ศิษย์เก่า และนายจ้าง/ผู้ใช้บัณฑิต
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก กับคณาจารย์และผู้เชี่ยวชาญในแวดวงศิลปะและวัฒนธรรม เช่น นักวิจัย พิธีภัณฑ์ และภัณฑารักษ์ เพื่อประเมินแนวโน้มและความต้องการของ ตลาดแรงงาน
3. การประชุมเชิงปฏิบัติการและสนทนากลุ่ม กับคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพิจารณาการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับมาตรฐานอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2565
4. การวิเคราะห์ข้อมูลแนวโน้มตลาดแรงงาน ผ่านแหล่งข้อมูลออนไลน์ เช่น ประกาศรับสมัครงาน และแนวโน้มความต้องการบุคลากรด้านประวัติศาสตร์ศิลปะ

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสะท้อนให้เห็นถึงมุมมองที่สำคัญจากนักศึกษา ปัจจุบัน ศิษย์เก่า และผู้ใช้บัณฑิต โดยนักศึกษาปัจจุบันมองว่าหลักสูตรมีความแข็งแกร่งด้านความรู้เชิงลึกทาง ประวัติศาสตร์ศิลปะและการพัฒนาทักษะการวิจัย แต่เสนอให้เสริมทักษะการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ด้านศิษย์เก่ามองว่าหลักสูตรช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการวิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อใน ระดับปริญญาเอก แต่ควรเพิ่มทักษะการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี สามารถสร้างสรรค์และถ่ายทอดผลงานที่ สอดคล้องและเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตคนในปัจจุบัน ขณะที่กลุ่มผู้ใช้บัณฑิตเห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษามีพื้น ฐานความรู้ด้านศิลปะและมรดกวัฒนธรรมที่ดีและสามารถทำงานวิจัยเชิงลึกได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังต้อง พัฒนา Soft Skills เช่น ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และยอมรับความเห็นต่างทางวิชาการ รวมถึงการใช้สื่อ ดิจิทัลเพื่อการสื่อสารองค์ความรู้ด้านศิลปกรรม ซึ่งข้อมูลเชิงลึกเหล่านี้เป็นแนวทางสำคัญในการปรับปรุง หลักสูตรให้ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานและการศึกษาต่อในอนาคต

ผลการนำข้อมูลไปพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (PLOs) สะท้อนถึงการปรับปรุง หลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยมีการเสริมองค์ความรู้และทักษะที่จำเป็นใน แต่ละด้าน โดยใน PLO1 หลักสูตรได้เพิ่มความเข้มข้นของเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ และแนวความคิด ด้านประวัติศาสตร์ศิลปะ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถอธิบายและประยุกต์ใช้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่ PLO2 ได้รับการพัฒนาให้เน้นการใช้ระเบียบวิธีวิจัยที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ ศิลปกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิทยานิพนธ์ โดยคำนึงถึงความทันสมัยของเครื่องมือวิจัยและแนวทางการศึกษาที่ ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของวงวิชาการ ในส่วนของ PLO3 หลักสูตรได้เสริมแนวทางการประเมินข้อมูล และหลักฐานด้านประวัติศาสตร์ศิลปะ โดยให้ความสำคัญกับการคัดกรอง ตีความ และบูรณาการข้อมูลจาก แหล่งต่าง ๆ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถนำไปปรับใช้กับวิทยานิพนธ์ได้อย่างเหมาะสมและรอบด้าน ด้าน PLO4 ได้รับการพัฒนาให้มุ่งเน้นการสร้างงานวิจัยที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ การสร้างแนวคิดหรือ

ทฤษฎีใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการด้านประวัติศาสตร์ศิลปะ โดยเน้นให้เกิดผลกระทบต่อการศึกษาศิลปกรรมในระดับชาติและนานาชาติ ในขณะที่ PLO5 หลักสูตรได้ปรับให้มีการบูรณาการมาตรฐานทางวิชาการจาก Standard for Practice of Art History และแนวปฏิบัติด้านจริยธรรมการวิจัย เพื่อให้บัณฑิตสามารถดำเนินงานด้านประวัติศาสตร์ศิลปะได้ตามมาตรฐานสากล และยึดมั่นในหลักจริยธรรมวิชาการ ซึ่งการปรับปรุงทั้งหมดนี้ช่วยให้หลักสูตรสามารถพัฒนานักวิจัยและนักวิชาการด้านประวัติศาสตร์ศิลปะที่มีคุณภาพ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของแวดวงวิชาการและตลาดแรงงานได้อย่างแท้จริง

ภาพรวมและเป้าหมายของหลักสูตร

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ศิลปะในระดับสูง สามารถดำเนินงานวิจัยที่ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ สร้างแนวคิดทางวิชาการที่มีคุณภาพ และส่งเสริมการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมของประเทศ ตลอดจนมีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี

หลักสูตรนี้ได้รับการออกแบบให้สอดคล้องกับ วิสัยทัศน์และพันธกิจของมหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งกำหนดให้เป็น “มหาวิทยาลัยชั้นนำแห่งการสร้างสรรค์ระดับสากล บูรณาการศาสตร์และศิลป์เพื่อสังคมที่ยั่งยืน” โดยหลักสูตรนี้มุ่งเน้นให้บัณฑิตมีความสามารถในการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมและมรดกของชาติ นอกจากนี้ หลักสูตรยังมีความสอดคล้องกับ วิสัยทัศน์และพันธกิจของคณะโบราณคดี ที่มุ่งส่งเสริมองค์ความรู้ด้านโบราณคดี ภาษา และศิลปวัฒนธรรมของชาติให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ รวมถึงการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้และความสามารถในการศึกษาวิจัยด้านประวัติศาสตร์ศิลปะในเชิงลึก พร้อมทั้งรักษาและพัฒนา มรดกทางวัฒนธรรมของประเทศ

ในระดับภาควิชา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ ได้รับการพัฒนาภายใต้เป้าหมายของภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ ที่ต้องการสร้างบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถในระดับสูง สามารถคิด วิเคราะห์ และวิจัยเชิงลึกได้อย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในงานวิชาการและวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง

ในระดับนโยบายระดับชาติ หลักสูตรนี้ได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) ซึ่งเน้นการพัฒนากำลังคนที่มีสมรรถนะสูง การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงแนวทางของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ที่ให้ความสำคัญกับการผลิตกำลังคนที่สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล นอกจากนี้ หลักสูตรยังได้รับการออกแบบให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ซึ่งกำหนดให้บัณฑิตในระดับปริญญาเอกต้องมีความรู้เชิงลึกสามารถวิจัยและสร้างองค์ความรู้ใหม่ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ และสามารถบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลักสูตรนี้ยังให้ความสำคัญกับ มาตรฐานสากลด้านการศึกษาประวัติศาสตร์ศิลปะ โดยอ้างอิงแนวทางของ College Art Association (CAA) ซึ่งกำหนดให้นักวิชาการด้านประวัติศาสตร์ศิลปะต้องมีความสามารถในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีจริยธรรม และมีความรับผิดชอบทางวิชาการ

จากแนวทางทั้งหมดนี้ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ จึงเป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร ระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2565 – 2579) ซึ่งมุ่งพัฒนา

มหาวิทยาลัยให้เป็นศูนย์กลางองค์ความรู้ด้านศิลปะและวัฒนธรรม พร้อมทั้งผลิตนักวิชาการและนักวิจัยที่สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาแวดวงศิลปวัฒนธรรมทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ ในบริบทของการพัฒนาองค์ความรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคม หลักสูตรนี้ได้รับการออกแบบให้สอดคล้องกับหลักการของปรัชญาการอุดมศึกษาไทยและระบบอุดมศึกษาใหม่ ซึ่งเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีสมรรถนะและสามารถแข่งขันในระดับสากล ในขณะที่ยังคงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติ นอกจากนี้ หลักสูตรยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพัฒนาความสามารถของกำลังคนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยเฉพาะในบริบทของยุคดิจิทัลที่ต้องการบุคลากรที่สามารถใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ และสามารถบูรณาการองค์ความรู้เพื่อนำไปใช้ในการวิจัย การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม และการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1. เพื่อสร้างคณาจารย์บัณฑิตที่มีความรู้และความเข้าใจด้านประวัติศาสตร์ศิลปะขั้นสูงในประเทศไทยและพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อสร้างคณาจารย์บัณฑิตที่สามารถจัดระเบียบความรู้และความเข้าใจด้านประวัติศาสตร์ศิลปะขั้นสูง เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยขั้นสูง ตลอดจนการประยุกต์และพัฒนาด้านวิชาการ
3. เพื่อสร้างคณาจารย์บัณฑิตที่มีจิตสำนึกที่ดีต่อศิลปวัฒนธรรม และมีคุณธรรมจริยธรรมทางวิชาการ

จำนวนหน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตร

รวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต

โครงสร้างหลักสูตร

แผน 1.1	จำนวนไม่น้อยกว่า	48	หน่วยกิต
วิชาบังคับ (ไม่นับหน่วยกิต)	จำนวน	9	หน่วยกิต
วิทยานิพนธ์	(มีค่าเทียบเท่า)	48	หน่วยกิต
จำนวนรวม ไม่น้อยกว่า		48	หน่วยกิต

รายวิชา

แผน 1.1

1. วิชาบังคับ (ไม่นับหน่วยกิต)		จำนวน 9 หน่วยกิต
318 711	สัมมนาทฤษฎีทางประวัติศาสตร์ศิลปะ (Seminar on Theories of Art History)	3*(3-0-6)
318 712	ระเบียบวิธีวิจัยทางประวัติศาสตร์ศิลปะ (Research Methodology in Art History)	3*(3-0-6)
318 713	สัมมนาวิทยานิพนธ์ (Seminar on Doctoral Dissertation)	3*(3-0-6)

2. วิทยานิพนธ์

318 841	วิทยานิพนธ์ (Thesis)	(มีค่าเทียบเท่า) 48 หน่วยกิต
---------	-------------------------	------------------------------

การเทียบโอนหน่วยกิต รายวิชา และการลงทะเบียนเรียนข้ามมหาวิทยาลัย

เป็นไปตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยศิลปากร ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2566 และข้อบังคับมหาวิทยาลัยศิลปากร ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2566 และข้อบังคับมหาวิทยาลัยศิลปากร ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2568 ระเบียบมหาวิทยาลัยศิลปากร ว่าด้วยการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษา พ.ศ. 2566 (ภาคผนวก ก) รวมไปถึงระเบียบ/ประกาศที่เกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัยศิลปากร และ/หรือที่มีการเปลี่ยนแปลงภายหลัง